

Ämnesproven i grundskolans årskurs 3

En redovisning av genomförandet 2011

ISBN: 978-91-86529-65-9

Omslagsfoto: Ojo/Johnér
Grafisk produktion: AB Typoform

Ämnesproven i grundskolans årskurs 3

En redovisning av genomförandet 2011

Innehåll

Förord 3

Inledning 4

Sammanfattning 4

Genomförande 4

Utformning 4

Stödmaterial och bedömning 4

Kommande prov 5

Ämnesprovet i matematik i årskurs 3 2011 6

Ämnesprovets innehåll 6

Vad tyckte lärare och elever? 7

Provet och de olika delarna 7

Anpassning 8

Bedömningsstöd 8

Lärarinformation och bedömningsanvisningar 8

Hur lyckades eleverna? 9

Analys av elevarbeten 9

Inför 2012 års prov 11

Ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk för årskurs 3 2011 12

Ämnesprovets innehåll 12

Vad tycker lärarna? 12

Elevlösningar 13

Fältstudie under ämnesprovets genomförande 13

Nya kursplaner 17

Litteratur 18

PM för resultaten för ämnesproven i årskurs 3 2011 19

Nationella prov i årskurs 3 19

Resultat 20

Resultat per delprov 22

Förord

I denna rapport redovisas genomförandet av det nationella provet i årskurs 3 våren 2011. Provet genomfördes också i sameskolans årskurs 3 och årskurs 4 i specialskolan

I rapporten redovisar och analyserar de universitet som har Skolverkets uppdrag att konstruera och utveckla ämnesproven i årskurs 3, vad som framkommit i lärarenkäter och elevlösningar i anslutning till ämnesproven. Rapporten beskriver bl. a. hur provet tagits emot på skolan och hur de olika provdelarna fungerat.

En resultatbild på nationell nivå från ämnesproven 2011 redovisas här som bilaga i PM med resultattabeller. PM med tabeller från totalinsamlingen av resultaten från 2011 är publicerade på www.skolverket.se >Prov och bedömning > Nationella prov >Resultat.

För avsnittet om ämnesprovet i matematik svarar Anette Skytt vid PRIM-gruppen, Stockholms universitet. För avsnittet om ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk svarar Barbro Hagberg-Persson vid Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet. För det inledande avsnittet svarar Maj Götefelt, Skolverket

Vår förhoppning är att lärare, skolledare, huvudmän och övriga intresserade kommer att ha nytta av denna nationella beskrivning av genomförandet av det nationella provet Rapporten kan användas som stöd i den lokala uppföljningen och analysen av genomförandet av det nationella provet i årskurs 3.

Stockholm i december 2011

Karin Hector-Stahre
Enhetschef

Inledning

Sammanfattning

Ämnesproven i årskurs 3 är uppskattade av lärare och är ett stöd för bedömning av elevens kunskaper i ämnet. Det visar 2011 års sammanställning av enkäter till lärare för ämnesprovet i matematik och ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk. För båda ämnesproven visar lärares svar på enkäter att drygt 99 procent anser att proven som helhet är bra eller ganska bra. Lärarna framför att elevernas reaktion på det nationella provet i årskurs 3 har varit positiv. Denna bild har även funnits vid föregående års genomförande av provet.

Genomförande

Nationella prov genomförs varje år i årskurs 3 sedan våren 2009. Våren 2011 genomfördes det under perioden den 14 mars – den 20 maj. Skolan beslutar när under perioden de olika delproven ska genomföras för att de ska komma in i undervisningen på ett så naturligt sätt som möjligt.

Utformning

Lärarmaterialet är organiserat i häften med information om genomförande av respektive delprov samt häften med bedömningsanvisningar. Elevmaterialet är uppdelat i separata häften för varje delprov i respektive ämnesprov. Till proven finns också ett gemensamt material med en berättelse om två barn på äventyr samt en affisch där delar av text och bild sätts upp varefter delproven genomförs. Syftet med det gemensamma materialet är att skapa sammanhang mellan de olika delproven och att avdramatisera provsituationen, vilket framgår av lärarenkäterna att eleverna har uppskattat.

Stödmaterial om bedömning

På Skolverkets webbplats finns materialet ”Utveckla din bedömarkompetens”, ett stödmaterial riktat till lärare som undervisar i matematik, svenska och svenska som andraspråk i de lägre årskurserna. Materialet har fokus på bedömning utifrån mål att uppnå i dessa ämnen enligt tidigare kursplaner. Stöd materialet har tagits fram av de universitet som utvecklar och konstruerar ämnesproven i årskurs 3. Det innehåller textade och filmade föreläsningar och kollegiala samtal, bedömda elevsvar utifrån uppgifter i prov- och bedömningsmaterial. Materialet har använts på skolor och i nätverk.

Av lärarenkäterna framgår att drygt 90 procent av lärarna har samarbetet om bedömningen i större eller mindre utsträckning. Detta ökar möjligheten till likvärdighet i bedömning och visar dessutom att lärarna har behov av att diskutera bedömning med kollegor.

Kommande prov

Från och med 2012 konstrueras och utvecklas provet utifrån den nya läroplanen Lgr11. Det styr uppgiftskonstruktion och bedömningsanvisningar men till format och struktur kommer det nationella provet i årskurs 3 att kännas igen från tidigare år då det har fungerat väl.

Ämnesprovet i matematik i årskurs 3 2011

ANETTE SKYTT, PRIM-GRUPPEN, STOCKHOLMS UNIVERSITET

Ämnesprovets innehåll

Ämnesprovet i matematik för årskurs 3 har nu genomförts under tre år. Provet för 2011 är utformat på liknande sätt som 2009 och 2010 års ämnesprov, med en inramning i form av en berättelse som handlar om två barn, Nova och Troj. Ämnesprovet i matematik består av sex delprov som ska lösas enskilt och ett delprov med en par-/gruppuppgift. Provet är konstruerat så att eleverna möter uppgifter i varierad form, alltifrån uppgifter som ”nakna sifferuppgifter” till mer omfattande kontextbundna uppgifter. Eleverna får också möjlighet att visa kunskap i matematik med hjälp av olika uttrycksformer. Det kan vara med symboler, bilder, skriftligt eller muntligt. Provet innehåller också en del för självbedömning, ”Jag och matematik”, där eleverna ska ange hur säkra de känner sig i vissa situationer då de ska använda matematik. Genom att jämföra hur eleven bedömer sig själv och hur eleven klarat motsvarande del i provet kan läraren få en uppfattning om hur väl elevens självvärdering överensstämmer med elevens visade kunskaper. Självbedömningen kan främst hänföras till kursplanens första mål att sträva mot enligt Lpo 94: *Skolan skall i sin undervisning i matematik sträva efter att eleven utvecklar intresse för matematik samt tilltro till det egna tänkandet och den egna förmågan att lära sig matematik i olika situationer.*

I delproven A–F arbetar eleverna individuellt, delprov G gör eleverna parvis i grupp.

- Delprov A *mönster*, prövar om eleven kan fortsätta och konstruera enkla geometriska mönster.
- Delprov B *mätning*, handlar om att kunna göra enkla jämförelser av olika massor samt att kunna uppskatta och mäta massor och tid med vanliga måttenheter.
- Delprov C *tal och talens beteckningar*, prövar om eleven kan läsa och skriva tal samt ange siffrors värde i talen inom heltalsområdet 0–1000. I delen prövas också om eleven kan jämföra, storleksordna och dela upp tal inom talområdet 0–1000.
- Delprov D prövar om eleven kan *räkna i huvudet* med de fyra räknesätten då talen och svaren ligger inom heltalsområdet 0–20 samt med enkla tal inom ett utvidgat talområde. I delprovet prövas också förståelsen för likhetstecknet.
- Delprov E *matematiska problem*, prövar om eleven kan undersöka elevnära matematiska problem, pröva och välja lösningsmetoder och räknesätt samt uppskatta och reflektera över lösningar och deras rimlighet.
- Delprov F *skriftliga räknemetoder*, prövar om eleven kan addera och subtrahera tal då talen och svaren ligger inom talområdet 0–200.

- Delprov G, *spelet* görs i par/grupp och handlar om *kommunikation, geometri och tal*. Eleven ska för geometri kunna beskriva, jämföra och namnge tvådimensionella geometriska objekt. För tal och talens beteckning ska eleven kunna läsa, jämföra och storleksordna tal inom heltalsområdet 0–1000. Eleverna får här visa sin förmåga att kommunicera matematik.

Vad tyckte lärare och elever?

För att få veta hur lärare och elever uppfattat ämnesprovet, vilket är oerhört viktigt i arbetet med att konstruera uppgifter inför kommande års ämnesprov, har lärarna fått besvara en enkät. Drygt 2000 lärare har besvarat enkäten i pappersform eller digitalt via PRIM-gruppens hemsida. Fler lärare har svarat via webben (ca 1300 st) än som skickat enkäten i pappersform (ca 700 st). Här har det skett en förändring jämfört med 2010 års prov och vi har uppmärksammat att många lärare hör av sig till PRIM-gruppen om hur de hittar enkäten på webben för att de hellre vill svara digitalt än på papper.

Provet och de olika delarna

Drygt 99 procent anser att ämnesprovet som helhet var bra eller ganska bra. Det är en större andel än för 2010 och 2009 års prov då andelen var 94 respektive 90 procent. Lärarna skriver i enkäten att det var ett mycket bra prov där eleverna fick möjlighet att lösa uppgifter på olika sätt. Eleverna tyckte, enligt lärarna, att de flesta proven var lättare än de hade väntat sig. En lärare som gör provet för första gången beskriver elevernas reaktioner på följande sätt. *Mina elever ville göra flera varje dag. De klappade händerna och jublade när det var dags för nästa provtillfälle. Jättekul!*

Drygt 89 procent av lärarna uppskattar berättelsen om Nova och Troj. De tycker att den uppfyller sitt syfte att avdramatisera provsituationen. Lärarna uppger att eleverna upplevde det som lustbetonat. Det tar bort provkänslan och barnen längtar till nästa avsnitt. Bland lärare som anser att berättelsen är ”mindre bra” skriver någon att *den var onödig och jag använde den aldrig*. Det är naturligtvis tillåtet att inte använda berättelsen då den inte är obligatorisk att använda.

Lärarna fick ta ställning till hur bra de tyckte att de olika delproven var. Översikten visar hur stor andel i procent som anser att respektive delprov var bra eller ganska bra.

Tabell 1. Procentuell andel lärare som anser att de olika delproven var bra eller ganska bra.

Självbedömning	95
Delprov A	98
Delprov B	96
Delprov C	99
Delprov D	99
Delprov E	97
Delprov F	97
Delprov G	90

Mellan 90–99 procent av lärarna anser att respektive delprov är bra eller ganska bra. Jämfört med tidigare års prov är det en tydlig förbättring. Troligtvis beror det på att lärare nu är mer insatta i hur ett ämnesprov går till. De har haft möjlighet att förbereda sig på ett bra sätt med hjälp av 2009 års prov eftersom det första provet var en utprovningssomgång och därför inte sekretessbelagt. Kursplanen med mål att uppnå för årskurs 3 som var nya inför höstterminen 2008 är förstås mer bekanta nu än vad de var när det första provet genomfördes.

Anpassning

Ungefär 77 procent av lärarna har anpassat provet för elever i behov av särskilt stöd, vilket är en större andel än förra årets prov då andelen var 65 procent. Elever för vilken anpassning gjorts, har exempelvis gjort proven i mindre grupp med speciallärare eller modersmåls lärare. De har fått läs- och skrivhjälp och ibland utökad tid. 85 procent av lärarna tycker att ämnesprovets olika delar har fungerat bra eller ganska bra för dessa elever, en större andel än förra året då den andelen var 80 procent.

Bedömningsstöd

Ett av syftena med ämnesprovet är att lärarna ska få stöd i sin bedömning. 93 procent anser att de fått stort eller visst stöd av ämnesprovet vid bedömning av elevernas kunskaper i matematik. Här har en klar förändring skett jämfört med förra året då det var drygt 85 procent. Det är endast en halv procent av lärarna som anser att de inte har fått något stöd alls. Jämfört med förra året är det en mindre andel, då det var drygt 1,5 procent.

Drygt 96 procent av lärarna har samarbetat om bedömningen i större eller mindre utsträckning, alltifrån att bedöma några svårbedömda lösningar tillsammans till att hela provet har bedömts tillsammans med en kollega. Om man jämför med ämnesproven 2010 och 2009 har andelen lärare som samarbetar om bedömningen ökat med 32 procentenheter för 2010 års prov och med 36 procentenheter för 2009 års prov vilket är mycket positivt. Att vara fler lärare i arbetet med bedömning är viktigt för en likvärdig bedömning. Det är vanligare för lärare i de tidiga skolåren, jämfört med de lärare som genomför ämnesprovet i årskurs 9, att de gör bedömningar tillsammans med kollegor. Det kan bero på att man tidigare inte haft några nationella prov i årskurs 3 och att lärare har större behov av att diskutera bedömning med kollegor.

Lärarinformation och bedömningsanvisningar

Så gott som alla lärare anser att lärarinformationen har gett tillräcklig information för att kunna genomföra ämnesprovet. Lärare skriver att det har varit tydliga instruktioner för hur provet ska genomföras. Många lärare uttryckte att materialets uppdelning i häften var tydligare och lättare att hitta i än 2009 års pärm.

Så gott som alla lärare anser att bedömningsanvisningarna har gett tillräckligt underlag för att kunna bedöma elevernas arbeten.

De var väldigt tydliga och har verkligen fungerat som stöd.

Det var någon uppgift där någon elev inte föll in i mallen, men i samtal med andra kollegor så gick det bra att bedöma i alla fall.

Det var bra exempel på både godtagbara och icke godtagbara svar/uträkningar.

Hur lyckades eleverna?

Resultaten grundar sig dels på PRIM-gruppens webbinsamling av ett slumpmässigt urval på drygt 1700 elevresultat, dels på kvalitativa analyser av cirka 200 slumpvis utvalda elevarbeten. För webbinsamlingen rapporterar lärarna resultat på uppgiftsnivå för elever födda den 15:e i varje månad, medan de kvalitativa analyserna grundar sig på ett urval av de elevarbeten som lärarna skickar in för elever födda den 15 mars och 15 oktober. I denna insamling redovisas inga resultat för det muntliga delprovet, delprov G.

Tabell 2 Procentuell andel elever som nått respektive delprovs kravnivå.

Delprov A	94
Delprov B	84
Delprov C	94
Delprov D	91
Delprov E	93
Delprov F	85

De delprov som flest elever klarat var de som prövar mönster (Delprov A), taluppfattning (Delprov C), räkna i huvudet, pröva och välja räknesätt (Delprov D) och matematiska problem (Delprov E).

I kursplanen relateras delprovet som prövar matematiska problem (Delprov E) till följande rammål:

- *kunna tolka elevnära information med matematiskt innehåll,*
- *kunna uttrycka sig muntligt, skriftligt och i handling på ett begripligt sätt med hjälp av vardagligt språk, grundläggande matematiska begrepp och symboler, tabeller och bilder, samt*
- *kunna undersöka elevnära matematiska problem, pröva och välja lösningsmetoder och räknesätt samt uppskatta och reflektera över lösningar och deras rimlighet.*

Det delprov som minst andel elever når kravgränsen för (Delprov B, 84 procent) var det som prövar mätning av massa följt av delprovet som prövar skriftliga räknemetoder (Delprov F, 85 procent).

Analys av elevarbeten

Huvudräkning

Delprovet som prövar huvudräkning (Delprov D) innehåller några uppgifter som finns med över tid, oftast varje år. Alla uppgifter är utan text. Några av uppgifterna har varit med i tidigare års prov och vi ser att resultatet på dessa uppgifter inte har förbättrats.

Uppgiften 101–99 var med första gången 2009 då det vanligaste felsvaret var 1, som ca 5 procent av eleverna angett. I årets prov klarar knappt 69 procent av eleverna uppgiften. Det vanligaste felsvaret är även nu 1 som ungefär lika stor andel anger. Andra felsvar är 18, 98, 198, 200 som en något mindre andel elever anger, ca 3 procent. Troligtvis reflekterar inte dessa elever över hur nära talen är varandra utan gör en beräkning där de använder sig av metoder som inte är effektiva, till exempel följande:

$$\begin{array}{r} 101 \\ -99 \\ \hline 198 \end{array}$$

$$100-90=10, 1-9=8, 10+8=18$$

(Följande exempel är omgjort med hänsyn till den sekretess som uppgiften lyder under. Det matematiska innehållet är dock detsamma).

Uppgiften 13= ____ -4 har 59 procent av eleverna klarat. Ett vanligt felsvar är 9, som ca 18 procent har angett. Eleverna subtraherar 13 med 4 istället för att resonera ”vilket tal ska jag subtrahera med 4 för att få talet 13?” Kan detta bero på bristande förståelse för likhetstecknet?

För 2010 års prov klarade 75 procent av eleverna liknande uppgift.

Massa/vikt

Massa i årskurs 3 handlar om att kunna göra enkla jämförelser av olika massor och att kunna uppskatta och mäta vikt med vanliga måttenheter.

I lärarenkäten ställs frågan *Hur bedömer du svårigheterna på respektive delprov?* Lärare svarar att det är svårt för eleverna att uppskatta vikt. Någon lärare skriver att ”vi har inte arbetat med vikt under årskurs 3”. Ett flertal tycker att det hade varit bättre att pröva längd, volym och tid som är mer bekant för eleverna.

I delprovet får eleverna känna på olika föremål som de sedan ska ordna efter deras vikt. Detta har uppskattats av många lärare. Det finns några uppgifter där eleverna ska uppskatta vikt utan att de har möjlighet att känna på föremålen. Detta har lärarna uttryckt är svårt för eleverna. Svårigheten med att uppfatta hur mycket något väger är förstås att det inte går att se hur tungt något är eftersom föremål kan vara stora men lätta. För volym och längd är det annorlunda eftersom det går att uppfatta med ögat hur långt något är eller hur mycket något rymmer.

Skriftliga räknemetoder

I delprovet som prövar om eleverna kan visa kunnande i att använda skriftliga räknemetoder handlar uppgifterna om addition och subtraktion. För varje uppgift ska eleverna både ge ett svar och visa hur de räknar.

(Följande exempel är omgjort med hänsyn till den sekretess som uppgiften lyder under. Det matematiska innehållet är dock detsamma).

I uppgifter där tre olika tal ska adderas (addition med tre termer) klarar 75 procent av eleverna både att ge ett rätt svar och en godtagbar lösning när upp-

giften ser ut på följande sätt $37+8+23$. Detta är visserligen en tiotalsövergång men här kan eleverna använda sig av sin kunskap om ”tiokamrater” när de ska göra sin beräkning. Med ”tiokamrater” menas, till exempel $1+9$, $2+8$, $3+7$, $4+6$ samt $5+5$, det vill säga eleven kan dela upp talet 10 på olika sätt.

Däremot är det svårare för eleverna att beräkna en liknande uppgift med tiotalsövergång där de inte kan använda sig av tiokamrater och summan av entalen är mer än tjugo $28+15+38$. Här har 70 procent av eleverna både gett ett korrekt svar och en godtagbar lösning. Vi kan jämföra det med exakt samma typ av uppgift från 2010 års prov då 71 procent av eleverna både gav ett korrekt svar och en godtagbar lösning.

Inför 2012 års prov

I och med ämnesprovet för 2011 har samtliga mål för årskurs 3 i kursplanen i matematik i Lpo 94 prövats i ett eller flera av proven 2009–2011. Ämnesprovet för 2012 är konstruerat och anpassat till den nya läroplanen, Lgr 11. Kunskapskraven i kursplanen är konstruerade utifrån ämnets långsiktiga mål vilket uttrycks som syfte i Lgr 11, med förmågor och centralt innehåll. Kunskapskraven beskriver endast den lägsta godtagbara kunskapsnivån för eleven i årskurs 3.

En central utgångspunkt vid konstruktion av provet har precis som tidigare, varit att matematisk verksamhet utmärks av utforskande och resonerande aktiviteter som samtidigt kräver en förtrogenhet med begrepp, metoder och olika uttrycksformer.

Även nästa år finns det ett gemensamt tema med ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, nämligen *påhittighet* och en inramning med berättelsen om Nova och Troj. Provet kommer att ha varierande uppgifter som görs individuellt och en par- eller gruppuppgift. Eleven får även göra en självbedömningsdel.

Kunskapsprofilen som läraren använder för att beskriva elevens kunskapsutveckling i matematik kommer att se annorlunda ut i jämförelse med tidigare år. Här kommer det tydligt att framgå vilka förmågor och kunskapskrav som provet prövar.

Genomförandet av ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 3 2011

BARBRO HAGBERG-PERSSON, INSTITUTIONEN FÖR NORDISKA SPRÅK, UPPSALA UNIVERSITET

Ämnesprovets innehåll

Ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 3, 2011, är utformat i enlighet med 2010 års prov, d.v.s. med åtta delprov som prövar olika mål i kursplanen. För eleverna gäller dock att de endast utför sex uppgifter då en och samma skrivuppgift används som underlag för tre olika delprov. Årets prov inramas av temat ”Äventyr” som är gemensamt med provet i matematik.

- Delprov A prövar elevernas förmåga att kunna samtala om frågor och ämnen hämtade från egna och andras erfarenheter, texter och bilder genom att ställa frågor, framföra egna åsikter och ge kommentarer.
- Delproven B, C och D prövar elevernas läsförmåga ur olika aspekter.
- Delproven E, F och G utgår från en berättande skrivuppgift. Den berättande skrivuppgiften i delprov E används också som underlag för att pröva elevernas skrivförmåga i delproven F och G.
- Delprov H prövar elevernas skrivförmåga i en beskrivande faktatext.

I ämnesprovet ingår även en frivillig del som belyser hur eleverna själv skattar sin förmåga i en självbedömning ”*Jag talar, läser och skriver*”. Denna del har formen av olika påståenden som eleverna ska reflektera över och ta ställning till.

Vad tycker lärarna?

I likhet med tidigare år utvärderar lärarna ämnesprovet i svenska/svenska som andraspråk genom en enkät som för första gången besvarades digitalt. Av de 1612 enkätsvaren som inkommit undervisar 96 procent av dem eleverna i svenska och 12 procent i svenska som andraspråk (vissa lärare undervisar således både i svenska och svenska som andraspråk). Överlag är lärarna nöjda med lärarinformationen och bedömningsanvisningarna (98 procent respektive 96 procent). Ur enkätsvaren framgår det också att:

- 99 procent av lärarna tycker att provet är bra eller ganska bra i sin helhet,
- 99 procent av lärarna tycker att provet är lagom omfattande,
- knappt 90 procent av lärarna tycker att eleverna i huvudsak har reagerat positivt till provet i sin helhet,
- 92 procent av lärarna tycker att ämnesprovets olika delar har fungerat bra eller ganska bra för elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk.

Sammantaget visar enkätsvaren en hög tilltro till provet för 2011 vilket också stämmer överens med tidigare utvärderingar som gjorts av ämnesprovet i svenska/svenska som andraspråk i årskurs 3. I lärarkommentarerna, som följer varje fråga, utvecklar lärarna sina iakttagelser. Här menar de att årets prov ger en heltäckande bild av de båda svenskämnen, och att eleverna har tyckt att provet har varit intressant och roligt. Samtidigt framhåller lärare i flera kommentarer att delprovets kravnivåer är ganska lågt ställda i förhållande till hur arbetet i skolan ser ut och att faktatexten med tillhörande faktaskrivande skapade vissa problem för en del elever. Vidare framkommer det att:

- 2 procent av lärarna tycker att de har ändrat uppfattning om elevernas kunskaper i svenska/svenska som andraspråk,
- 39 procent av lärarna tycker att de i viss mån har ändrat uppfattning om elevernas kunskaper i svenska/svenska som andraspråk.

41 procent av lärarna anser alltså att de har eller i viss mån har ändrat uppfattning om elevernas kunskaper i svenska/svenska som andra språk efter provets genomförande. I kommentarerna till frågan uppger många lärare att provresultatet bekräftade vad de redan visste om eleverna, men att bekräftelsen ändå är positiv. En lärare uttrycker detta på följande sätt: *”Nu har jag ”svart på vitt” på att min tidigare bedömning stämmer.”* Flera kommentarer berör dock att eleverna har presterat bättre på provet än vad lärarna hade förväntat sig medan andra kommentarer lyfter fram elevers kunskapsluckor som upptäckts: *”Vissa elever har haft möjlighet att visa att de kan mer än jag tidigare har bedömt och somliga har presterat sämre.”* Sammantaget är det också långt fler kommentarer som berör elevantsträngningar som lett till goda provresultat än kommentarer kring elevnervositet som lett till dåliga sådana.

Liknade resultat pekar även rapporten för 2010 års prov på (Skolverket 2011). Intressant framöver, speciellt med tanke på de nya kursplanerna, blir att än mer fördjupa våra kunskaper om relationen mellan kravnivåerna på de olika delproven och lärarnas uppfattning om elevernas kunskaper i ämnet för övrigt.

Elevlösningar

Från årets prov har 433 elevlösningar registrerats i provgruppens arkiv. Av dessa är det ett fåtal elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk, endast 30 stycken. Då detta mönster upprepar sig över tid har vi för avsikt att utöka insamlingen av elevlösningar som följer kursplanen i svenska som andraspråk i kommande års ämnesprov.

Merparten av elevlösningarna som följer kursplanen i svenska når kravnivåerna för de olika delproven (mellan 88 och 99 procent). Eftersom enbart 30 registrerade elevlösningar följer kursplanen i svenska som andraspråk avstår vi från generella procentsatser avseende dessa elever.

Fältstudie under ämnesprovets genomförande

Under provperioden har 4 klasser med totalt 71 elever observerats i en minde fältstudie utifrån samma utgångspunkter som 2009 års utvärderingsomgång (Hagberg-Persson m.fl. 2010).

Då årets fältstudie genomfördes i så liten omfattning går det inte att dra några övergripande slutsatser av studien. Man kan ändå konstatera att det munliga delprovet stimulerade eleverna till engagerade samtal och att delproven som prövade läsförmåga fungerade utan större problem. Vidare att temat "Äventyr" var ett elevnära ämne att skriva om, till skillnad från faktaskrivandet om stjärnor som var svårare för eleverna att ta till sig.

Delprov A – muntlig förmåga

Delprov A består av en samtalsuppgift där eleverna tillsammans i mindre grupper ska enas om sex saker som kan vara viktiga att ta med till en nyupptäckt planet. Samtalsuppgiften anknyter till den rymdaffisch som går som en "röd tråd" genom hela provet och som knyter an till temat "Äventyr". I samband med delprovet ska läraren observera om eleverna kan ställa frågor, framföra egna åsikter och ge kommentarer till varandra med stöd av det bedömningsunderlag som ingår i provmaterialet.

I stort sett alla, 99 procent, av de drygt 400 registrerade elevlösningarna (som följer kursplanen i svenska) uppnår kravnivån för delprovet. När det gäller elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk går det endast att uttala sig om de 30 elevlösningar som inkommit till institutionen. Av dessa har knappt 96 procent uppnått kravnivån. Sammantaget visar det att majoriteten av de elevlösningar som är registrerade når kravnivån för delprovet.

Spridda kommentarer som "Delprov A var trevligt och uppskattat av eleverna. Det visade några okända förmågor hos en del elever" och "Samtalsuppgiften gav inte så mycket som jag ville. Diskussionerna blev inte så långa" går att finna i lärarenkäterna.

De flesta lärarkommentarer kring delprov A rör dock organisationen och bedömningen kring delprovet. Här upplever ett antal lärare att det är krävande att genomföra den muntliga gruppuppgiften speciellt om man är ensam lärare i klassen. Det framkommer också att en del lärare har svårt att hinna med att observera eleverna under uppgiftens gång, vilket försvårar bedömningen av detta delprov. Dessa och liknade kommentarer har även framförts i lärarenkäterna tidigare år. I anvisningarna till delprovet påpekas därför att vid fler än åtta elever är det en fördel om två vuxna personer medverkar. Förhoppningsvis kan fler skolor tillgodose denna anvisning i kommande prov så att förutsättningarna blir bättre och mer likvärdiga för alla elever.

Delprov B, C och D – läsförmåga

Ämnesprovet 2011 prövar elevernas läsförmåga i delproven B, C och D. I delprov B är det elevernas förmåga att kunna läsa och förstå en skönlitterär text om ett äventyr som prövas och i delprov C är det en faktatext om rymden som eleverna ska kunna inhämta kunskaper från. Delproven B och C består av ett antal flervalsfrågor, där en i förväg bestämd poängsättning anger kravnivån. För delprov D gäller att det är elevernas förmåga att kunna läsa inledningen till den skönlitterära texten med flyt som fokuseras. I detta delprov anges kravnivån i ett bedömningsunderlag som läraren fyller i, för varje elev. Sammantaget ger de tre delproven en sammansatt bild av den lägsta godtagbara kunskapsnivån för läsning i årskurs 3.

En genomgång av elevlösningarna som inkommit till institutionen visar att majoriteten av eleverna når kravnivåerna för de tre delproven. I delprov B når 97 procent av de elever som följer kursplanen i svenska kravnivån, i delprov C når 93 procent kravnivån och i delprov D når 94 procent kravnivån. För de 30 elevlösningar som följer kursplanen i svenska som andraspråk är resultatet lägre. Eftersom det inte går att dra några generella slutsatser kring så få elevlösningar kommenteras inte dessa vidare. I lärarenkäten går det dock att utläsa att flera elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk tycker att läsförståelseproven B och C är ganska svåra att genomföra och att ett bristande ordförråd för dessa elever ställer till problem för läsförståelsen. Samtidigt går det också att utläsa att en del elever som följer denna kursplan har överraskat sina lärare med ett bättre resultat än förväntat.

Vidare framkommer det i lärarenkäten att de flesta lärarna (över 90 procent) är nöjda med delproven som prövar elevernas läsförmåga. I stort anser de att de tre delproven är bra eller ganska bra samt att de är lagom svåra. Trots detta kan man se vissa återkommande kommentarer som är värda att lyfta fram. Ett fåtal lärare har synpunkter på att huvudpersonen i den skönlitterära texten är könsneutral, vilket upplevdes förvirrande av en del elever. Några lärare anser också att vissa ord i den skönlitterära texten inte är så elevnära. Förövrigt är omdömena överlag positiva. Fler lärare har synpunkter på den faktatext om rymden som 2011 års ämnesprov består av. Här menar man att denna text kan vara svårtillgänglig och missgynna de elever som inte tidigare har inhämtat kunskaper om rymden. Andra lärare uttrycker dock sin förtjusning över samma ämnesval. Vidare påpekar vissa lärare att faktatexten är missvisande då den, enligt dem, innehåller vissa sakfel. Man menar att texten kan förvirra eleverna då den utgår från vad människan i sin vardag ser (tror sig se) när hon befinner sig på jorden. Dessa och liknade synpunkter är naturligtvis mycket värdefulla för oss att beakta inför provkonstruktionen framöver.

När det gäller delprov D, som prövar elevernas läsflyt, anser flera lärare att kravnivån för detta delprov är lagom. Man är dock kritisk mot speciellt en elevuppläsning på Skolverkets bedömningsmaterial som man anser har för lågt ställda krav för målet. Denna åsikt framfördes även i lärarkommentarerna kring förra årets prov (Skolverket 2011).

Delprov E/F/G och H – skrivförmåga

I likhet med tidigare år prövas elevernas skrivförmåga med stöd av två skrivuppgifter. Den ena uppgiften är en berättande text om ett äventyr (se utdrag av elevtext) och den andra är en beskrivande faktatext om stjärnor. Den berättande skrivuppgiften prövar tre olika mål i en och samma skrivuppgift: kunna skriva en tydlig, kronologisk handling (delprov E), kunna stava ett antal ord och kunna använda sig av stor bokstav och punkt (delprov F) samt kunna skriva läsligt för hand (delprov G). Delprov H prövar enbart ett mål: kunna skriva en enkel faktatext. Tidigare utvärderingar (Skolverket 2010, Hagberg-Persson m.fl. 2010, Skolverket 2011) visar att delproven som rör elevernas skrivförmåga är något som bör studeras närmare. En mer ingående analys görs därför framöver av dessa delprov.

Överlag är lärarna nöjda eller ganska nöjda (sammanlagt över 90 procent) med delproven som prövar elevernas skrivförmåga. Även elevprestationerna visar att de flesta elever inte har några problem med dessa delprov. Av de

registrerade elevlösningarna som följer kursplanen i svenska når över 90 procent kravnivåerna för de olika delproven, med undantag för delprov F som prövar stavning och interpunktion där 88 procent når kravnivån för detta delprov.

När det gäller den berättande skrivuppgiften, som prövar tre olika mål i en och samma skrivuppgift, framkommer det dock i lärarkommentarerna blandade åsikter om detta förfaringssätt, som följande citat får belysa:

Delprov E, F, G är både bra och mindre bra att ha i samma uppgift. En del elever har fixat det bra och tänkt på allt som ska bedömas, medan andra har svårt att koncentrera sig på allt som ska finnas med.

I samband med konstruktionen av ämnesprovet görs alltid en avvägning av antal delprov och antal förmågor som ska prövas år från år. För att undvika att allt för många delprov ingår i en och samma skrivuppgift kommer den berättande skrivuppgiften därför bestå av två delprov i stället för tre år 2012.

Det framgår vidare i lärarkommentarerna att flera elever tycker att temat äventyr var roligt att skriva om, men att en del elever tycker det var svårare med skrivuppgifterna än läsuppgifterna. Denna iakttagelse stämmer väl överens med resultatet på de olika delproven. Tydligast märks det i delprov F som prövar elevernas stavnings- och interpunktionsförmåga. Av de registrerade elevlösningarna som följer kursplanen i svenska når visserligen majoriteten av eleverna kravnivån för detta delprov, men det är ändå ett antal elever som inte når kravnivån. En närmare analys av delprov F (både årets och föregående års elevlösningar) visar att en del elever varken klarar stavning eller interpunktionskravet. Påfallande många elever har dock störst problem med att nå interpunktionskravet. Eftersom många lärarkommentarer i årets och föregående års prov berör den låga kravnivån för just detta delprov och då speciellt interpunktionskravet: *att på minst tre ställen i en text kunna börja en mening med stor bokstav och avsluta med punkt eller frågetecken*, är det intressant att ytterligare fundera över skillnaden mellan elevprestationerna och lärarkommentarerna runt delprov F.

Ett forskningsresultat som kan förklara att vissa elever är osäkra på interpunktionen i delprovet, framhävs i en artikel av Per Ledin (1998). Han menar att yngre skolelever fortfarande har svårt att urskilja en syntaktisk enhet. Det är därför vanligt att barn i dessa åldrar använder interpunktionen för att markera en avgränsad episod i en berättelse (Ledin 1998). Analysen av ett antal elevlösningar visar att detta resultat stämmer. I de här fallen använder eleverna punkt för att markera en avslutad händelse och stor bokstav när de inleder en ny händelse. En annan förklaring kan vara att eleverna i sin iver att skriva en berättelse glömmar bort att sätta ut punkt och stor bokstav, fast de känner till hur detta ska göras i andra sammanhang.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att delprov F ska pröva om eleven kan stava ord som eleven själv ofta använder samt om eleven kan använda sig av stor bokstav, punkt och frågetecken i egna texter utifrån en lägsta godtagbar kunskapsnivå för årskursen. Då vi anser att kravnivån för delprov F fyller denna funktion har vi inte för avsikt att ändra kravnivån för detta delprov 2012.

Utdrag ur elevtext – berättande skrivuppgift:

Det finns en gungstol i vardagsrummet om man sätter sig i den då puttar ett spöke bort dig ur gungstolen. Och uppe vid sovrummet sitter det tre gummor

Utdraget visar en elevtext som når kravnivån för delprov G. Eleven kan skriva en text som är läsbar, använder mellanrum mellan orden och kan forma bokstäver och ord på ett godtagbart sätt. I likhet med ovanstående exempel når majoriteten (96 procent) av de registrerade elevlösningarna kravnivån. Endast ett fåtal lärarkommentarer berör delprov G och då i termer av att bedömningskriterierna är för diffusa. Av denna anledning kommer inte elevernas handstil prövas år 2012.

Elevernas faktaskrivande har desto fler lärare kommenterat. Här menar lärarna att skrivuppgiften med tillhörande faktablad inte ger ett tillräckligt stöd för eleverna. Förutom att elevernas minne ansträngs finns det även risk för att eleverna blandar ihop fakta på ett felaktigt sätt, menar man. Vid en analys av elevlösningarna som inkommit till institutionen kan vi bekräfta denna bild. I 2012 års prov kommer därför faktabladet också innehålla ett antal stödord som eleverna ska utgå ifrån och använda sig av i sina egna faktexter.

Nya kursplaner

I samband med införandet av Lgr 11 införs nya kursplaner som ämnesprovet fr.o.m. 2012 ska förhålla sig till. De förändrade förutsättningarna tillsammans med tidigare gjorda erfarenheter från ämnesproven i svenska/svenska som andraspråk i årskurs 3 kommer till viss del påverka provkonstruktionen 2012. Då utvärderingarna kring tidigare prov varit övervägande positiva kommer merparten av grundstrukturen kunna behållas även fortsättningsvis. Vissa justeringar kommer dock göras, t.ex. kommer ett ytterligare delprov läggas till som belyser elevernas läsförmåga i slutet av årskurs 3 än mer. Vidare kommer vissa justeringar göras i enlighet med vad denna rapport redogör för. För övrigt kommer vi anpassa 2012 års prov till de nya kursplanerna i svenska och svenska som andraspråk som gäller fr.o.m. läsåret 2011/2012.

Litteratur

Hagberg-Persson, Barbro, Berg, Elisabeth & Lagrell, Kerstin, 2010: *Ämnesprov i svenska och svenska som andraspråk för årskurs 3 – en utvärderingsomgång.* (= FUMS Rapport nr 229.)

Ledin, Per, 1998: Att sätta punkt. Hur elever på låg- och mellanstadiet använder meningen i sina uppsatser. I: Elmevik, Lennart, Nordberg, Bengt & Thelander, Mats. *Språk och stil. Tidskrift för svensk språkforskning.* Uppsala: Swedish Science Press.

Skolverket, 2010: *Ämnesproven i grundskolans årskurs 3. En redovisning av utvärderingsomgången 2009.*

Skolverket, 2011: *Ämnesproven i grundskolans årskurs 3. En redovisning av utvärderingsomgången 2010.*

PM för resultaten för ämnesproven i årskurs 3 2011

UTBILDNINGSTATISTIK

Nationella prov i årskurs 3

Nationella ämnesprov i matematik, svenska och svenska som andraspråk genomförs under vårterminen i årskurs 3 sedan våren 2009 och är obligatoriska att använda. Resultat från proven samlas in och används för att ge en bild av elevernas kunskapsnivå.

I denna PM presenteras resultatinsamlingen, deltagandet för respektive ämnesprov och de övergripande delprovsresultaten från vårterminen 2011.

Bakgrund och syfte

Resultaten från de nationella proven i årskurs 3 har för andra gången samlats in från alla skolor med elever i årskurs 3 och ingår sedan 2010 i den officiella statistiken.

Syftet med proven är att pröva hur väl eleverna har uppnått målen för årskursen i matematik, svenska respektive svenska som andraspråk. Proven består av uppgifter som ska kännas bekanta för eleverna och i fråga om format, innehåll och tidsåtgång har hänsyn tagits till elevernas ålder och varierande utveckling.

Med stöd av resultaten från proven och lärarens bedömning ska proven tjäna som underlag vid utvärdering och uppföljning på lokal och nationell nivå.

Insamling

Uppgifter har samlats in om samtliga elevers resultat. Sammanlagt efterfrågades uppgifter från 15 olika delprov (7 delprov i matematik och 8 delprov i svenska eller svenska som andraspråk). Alternativen för respektive delprov var följande:

- nått kravnivån för delprovet
- ej nått kravnivån för delprovet
- ej deltagit i delprovet

Kategorin *ej deltagit i delprovet* innefattar elever som varit frånvarande vid provtillfället eller där skolan av olika skäl bedömt att eleven inte ska genomföra delprovet.

Uppgift om föräldrars utbildningsnivå och svensk eller utländsk bakgrund har påförts via registerdata.

Deltagande i ämnesproven och bortfall

Uppgifter om ämnesproven har kommit in för totalt 96 147 elever vilket motsvarar 99,6 procent av det antal elever som enligt elevstatistiken avseende den 15 oktober 2010 fanns i årskurs 3.¹

De flesta eleverna, 93,5 procent, har genomfört alla de 15 delproven. Andelen elever som genomförde samtliga delprov var ungefär lika stor i skolor med fristående respektive kommunal huvudman.

Andelen elever som inte genomförde något av ämnesproven var 1,4 procent och bland dem finns en högre andel elever med utländsk bakgrund och vars föräldrar har låg utbildningsnivå.

I tabell 1 kan utläsas att ungefär 95 procent av eleverna har deltagit i alla sju delproven i matematik och ytterligare två procent har deltagit i sex av proven. I svenska var det drygt 96 procent av eleverna som deltog i alla åtta delproven medan motsvarande andel i svenska som andraspråk var lägre, 88 procent deltog i alla delproven. Jämfört med föregående läsår var det en något större andel av eleverna som genomförde proven.

Tabell 1. Procentuell fördelning efter ämne över antal delprov eleverna deltagit i

Antal gjorda prov	Matematik	Svenska	Svenska som andraspråk
0	1,6	1,2	7,2
1	0,1	0,2	0,3
2	0,1	0,1	0,3
3	0,1	0,2	0,2
4	0,2	0,2	0,3
5	0,3	0,3	0,4
6	2,4	0,3	0,6
7	95,2	1,3	2,2
8		96,3	88,5

Resultat

Resultaten från ämnesproven är en av flera indikatorer på måluppfyllelse i de aktuella ämnena. Proven prövar inte samtliga mål som finns i respektive ämne för årskursen eftersom proven då skulle bli för omfattande.

Avsnittet inleds med en översikt vad gäller antalet delprov och hur väl eleverna klarat av att nå upp till de satta kravnivåerna.

Tabell 2. Procentuell fördelning över antal delprov där eleverna uppnått kravnivån för de elever som deltagit i alla delprov i ämnet

Antal gjorda prov	Matematik	Svenska	Svenska som andraspråk
0	0,6	0,1	1,0
1	1,0	0,3	1,4
2	1,5	0,6	2,2
3	2,2	0,9	3,7
4	3,4	1,5	5,4
5	5,8	2,8	7,2
6	14,1	5,0	9,6
7	71,3	11,4	16,0
8		77,5	53,5
Totalt antal elever	91560	84191	7749

¹ Totalt uppgick antalet till 96 491 elever i årskurs 3 den 15 oktober 2010. På skolnivå är det naturligt att elevantalet varierar något mellan mättidpunkterna då elever kan flytta eller byta skola.

I tabell 2 kan utläsas att av de elever som deltog i alla delprov i matematik klarade över två av tre att nå upp till kravnivåerna på samtliga delprov. Samtidigt är det 3 procent som klarade högst två av de sju delproven.

När det gäller delproven i svenska var det 77,5 procent av eleverna som klarade alla åtta delproven. Få elever, 3 procent, klarade färre än fem av delproven i svenska.

I svenska som andraspråk var det fler elever som hade svårt att nå upp till de satta kravnivåerna, ungefär hälften av de deltagande eleverna klarade alla delproven medan 14 procent av eleverna klarade färre än fem av de åtta delproven.

Tabell 3. Bakgrundsvariabler för de elever som gjort alla delprov per ämne och uppnått kravnivåerna

	Matematik 7 av 7 delprov		Svenska 8 av 8 delprov		Svenska som andraspråk 8 av 8 delprov	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Totalt	65284	71,3	65248	77,5	4147	53,5
Flickor	31791	71,1	34528	83,8	2277	59,2
Pojkar	33493	71,5	30720	71,5	1870	47,9
Svensk bakgrund	56054	74,1	58763	78,3	601	60,9
Utländsk bakgrund	9230	58,0	6485	71,0	3546	52,4
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
Förgymnasial utbildning	1839	46,6	1357	58,2	656	40,8
Gymnasial utbildning	23115	64,1	23408	70,2	1648	53,9
Eftergymnasial	39345	78,9	39537	83,7	1712	62,0
Okänd/saknas	985	59,7	946	72,8	131	40,8

Av de elever som gjorde alla delproven i matematik klarade pojkarna proven i något högre utsträckning än flickorna. I svenska och svenska som andraspråk var mönstret det omvända och flickorna uppnådde kravnivåerna i betydligt högre utsträckning.

Elever med svensk bakgrund klarar proven i högre utsträckning än de elever som har utländsk bakgrund. Gruppen med utländsk bakgrund är dock heterogen och här ingår elever som är födda utomlands och elever som är födda i Sverige men med båda föräldrarna födda utomlands.

Framförallt är det eleverna som kommit sent till Sverige som har svårt att uppnå kravnivåerna. 52 procent av de elever som blivit folkbokförda i Sverige under de senaste tre åren klarade att nå upp till kravnivån på alla delproven i matematik. I svenska och svenska som andraspråk är mönstret detsamma, dock är gruppen elever liten.

Vid närmare betraktelse av gruppen med utländsk bakgrund framkommer även att det var betydligt färre som uppnådde kravnivåerna på alla delproven i matematik även bland de elever med utländsk bakgrund som var födda i Sverige och de som blivit folkbokförda före ordinarie skolstart. 59 procent av

dessa elever som genomförde alla delproven i matematik uppnådde kravnivåerna på alla delproven.

Föräldrarnas utbildningsnivå är den variabel som uppvisar störst variation mellan de ingående grupperna. Det är en liten grupp elever som har föräldrar med högst förgymnasial utbildning men dessa elever klarar proven i betydligt lägre utsträckning än de som har föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning. Av de elever som gjort alla delproven i matematik är det mindre än varannan elev av de med föräldrar med högst grundskoleutbildning som uppnått kravnivån på alla delproven. Motsvarande andel för elever med högskoleutbildade föräldrar är närmare 80 procent av eleverna. Samma mönster återfinns på proven i svenska och svenska som andraspråk, men där är skillnaderna mellan grupperna något mindre.

Resultat per delprov

Nedan följer en resultatredovisning per ämne som bygger på resultat från de elever som deltagit i respektive delprov.²

Eleverna har svårt att hantera skriftliga räknemetoder i matematik

Det finns stora skillnader i hur väl eleverna lyckades uppnå kravnivån emellan delproven i matematik. De delprov som flest elever klarade var delprov A och delprov G. Delprov A prövade om eleven kan fortsätta och konstruera enkla geometriska mönster och delprov G var en gruppuppgift. Här uppnådde 95 procent av eleverna kravnivån.

De svåraste delproven var delprov F, som behandlade skriftliga räknemetoder, respektive delprov B, som handlade om massa och tid. På dessa delprov uppnådde 84-85 procent av eleverna kravnivån.

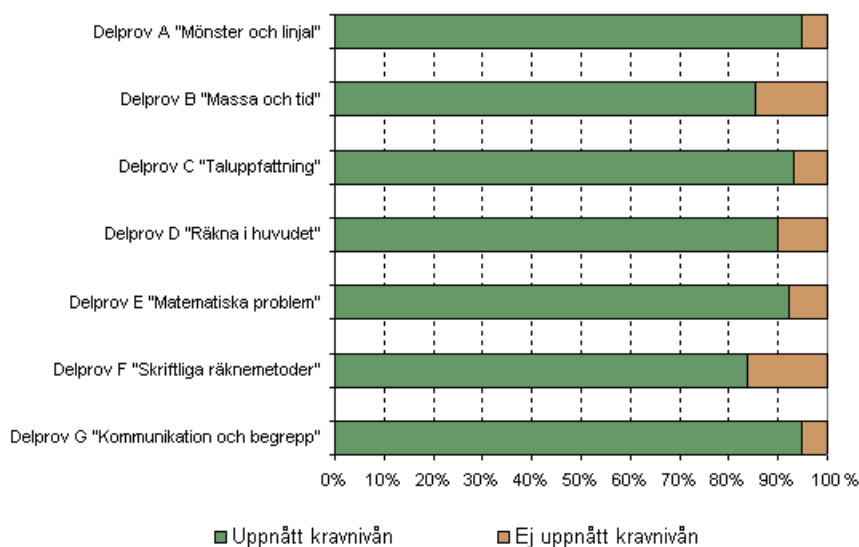
Resultatet för delprov F kan i år liksom föregående år, delvis förklaras med att eleven möter olika skriftliga räknemetoder i undervisningen, vilket kan skapa osäkerhet i hanteringen av räknemetoder.

Delprov B prövade elevens förmåga att göra enkla jämförelser av olika massor, uppskatta och mäta vikt. Resultatet kanske kan förklaras med att man i undervisningen arbetar mer med att mäta längd, volym och tid än att mäta massa.

Resultatet för delprov D är något lägre än förra året och 90 procent nådde upp till kravnivån. Några av uppgifterna har varit med i tidigare års prov och resultatet på dessa uppgifter har inte förbättrats. Vid analys av elevlösningar ser man exempel på en bristande förståelse för likhetstecknets betydelse.

² Förklarande information om resultaten är hämtade från *Rapport från genomförandet 2011*. Materialet finns på webben: www.skolverket.se> prov och bedömning> nationella prov> resultat

Diagram 1. Andel elever som uppnår respektive inte uppnår kravnivån på de olika delproven i matematik

Föräldrars utbildningsnivå är en viktig förklaringsfaktor för elevernas studieresultat. Den största skillnaden finns mellan elever med kortutbildade respektive högutbildade föräldrar. Skillnaderna mellan dessa två grupper varierar mellan delproven. De delprov i matematik som uppvisade de största skillnaderna var de delprov som många elever hade svårt att klara, nämligen delprov B "Massa och tid" respektive delprov F "Skriftliga räknemetoder". Ungefär var tredje elev med kortutbildade föräldrar klarade inte kravnivån. Motsvarande för elever med gymnasialt och högskoleutbildade föräldrar var en av fem respektive en av tio elever. Samtidigt är skillnaderna minst mellan grupperna på de delprov som flest elever klarade av.

I fyra av de sju delproven hade pojkarna något bättre resultat än flickorna, skillnaderna är emellertid oftast små. Både flickor och pojkar hade lätt för delprov G och svårast med delproven B och F.

Svensk och utländsk bakgrund är också förklaringsfaktorer för elevernas resultat. I samtliga delprov hade elever med svensk bakgrund klart bättre resultat än elever med utländsk bakgrund. När det gäller de två delprov som eleverna hade svårast att klara, delproven B och F, hade elever med svensk bakgrund något svårare med delprov F än delprov B, 85 respektive 88 procent nådde kravnivån. För elever med utländsk bakgrund var det tvärtom, 77 procent klarade delprov F och 75 procent delprov B. Delprov B som behandlar massa och tid innehåller uppgifter med text vilket kan ha haft betydelse för det lägre resultatet.

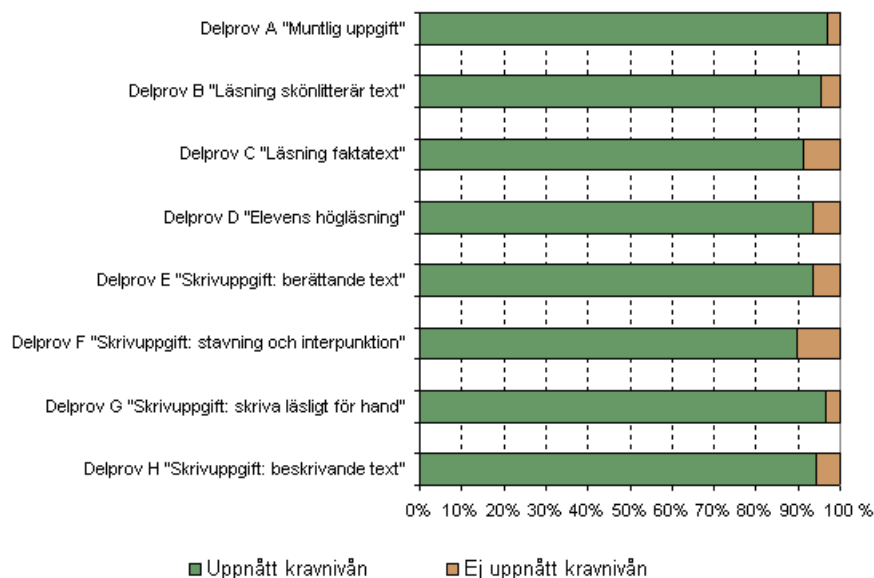
I svenska var stavningen svårast

I svenska lyckades eleverna bäst i delprov A och G. Delprov A var en muntlig uppgift där förmågan att kunna samtala, ställa frågor och framföra egna åsikter prövades och delprov G handlade om att skriva läsligt för hand. Totalt 97 procent av eleverna uppnådde kravnivån på dessa delprov.

Det delprov som eleverna klarade i lägst utsträckning var delprov F som

prövade stavning och interpunktion, totalt uppnådde 90 procent kravnivån. Delproven som prövade elevernas läsförmåga (delprov B, C och D) klarade 90-95 procent av eleverna.

Diagram 2. Andel elever som uppnår respektive inte uppnår kravnivån på de olika delproven i svenska.

Även i ämnet svenska hade föräldrarnas utbildningsnivå mycket stor betydelse för hur väl eleverna klarade delproven. Delprov A "Muntlig uppgift" och delprov G "Skrivuppgift: Skriva läsligt för hand" var de delprov samtliga elever klarade bäst oavsett föräldrarnas utbildningsnivå. Barn till föräldrar med eftergymnasial utbildning klarade även delprov B i ungefär lika stor utsträckning som dessa delprov. Största skillnaden mellan grupperna fanns i delprov C, "Läsning av faktatext", och delprov F, "Stavning och interpunktion", där 14-15 procentenheter skiljer mellan barn till föräldrar med högst grundskoleutbildning och de med minst en förälder med högskoleutbildning.

På alla delprov uppnådde flickorna klart bättre resultat än pojkarna. Den största skillnaden var i delprov F som prövade stavning och interpunktion i skrivande av en berättande text. Detta delprov var det svåraste sett till resultaten för pojkarna, och skillnaden mellan könen var 9 procentenheter.

Elever med svensk bakgrund hade bättre resultat än elever med utländsk bakgrund men i delprov G var skillnaden mellan grupperna liten, 0,6 procentenheter. De största skillnaderna fanns för delprov B och C som prövade läsning av olika texter, skillnaden uppgick till 4 procentenheter.

Nio av tio klarade muntligt delprov i svenska som andraspråk

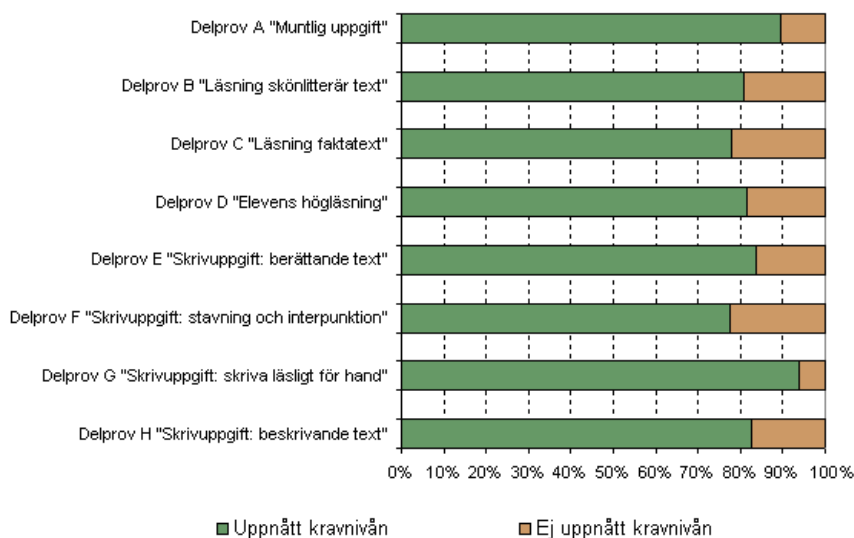
I svenska som andraspråk används samma ämnesprov som i svenska men bedömningen sker utifrån kursplanen i svenska som andraspråk. Enligt de insamlade uppgifterna följde totalt 8 751 elever kursplanen i svenska som andraspråk, vilket motsvarar 9,1 procent av eleverna.

Skillnaden mellan delprovresultaten var stor. På delprov A, som var en

mundlig uppgift där förmågan att kunna samtala, ställa frågor och framföra egna åsikter prövades, uppnådde 89 procent kravnivån. I delprov G bedömdes elevernas förmåga att skriva läsligt för hand. Det delprovet klarade flest elever, 94 procent uppnådde kravnivån.

Delproven C och F, som prövade läsning av faktatext respektive stavning och interpunktion, var svårast för eleverna och endast 77-78 procent nådde upp till kravnivån.

Diagram 3. Andel elever som uppnår respektive inte uppnår kravnivån på de olika delproven i svenska som andraspråk

I alla delprov i svenska som andraspråk finns könsskillnader där flickorna nådde kravnivån i högre utsträckning än pojkarna. De minsta skillnaderna mellan pojkar och flickor återfinns i delproven A respektive D, dvs. de prov som bedömer muntlig förmåga och högläsning, en skillnad på 2–3 procentenheter.

Även i svenska som andraspråk har föräldrarnas utbildningsnivå stor betydelse för hur eleverna klarar delproven. Delproven C och F, dvs. delproven som prövade läsning av faktatext respektive stavning och interpunktion, är de delprov som uppvisar de största skillnaderna mellan elever med kortutbildade föräldrar och elever med högskoleutbildade föräldrar, skillnader på 16–17 procentenheter.

Tabeller på Skolverkets webbplats

Vill du se de aktuella tabellerna där uppgifterna är hämtade så hittar du dem på Skolverkets webbplats www.skolverket.se under Statistik & analys/ Statistik/ Grundskolan/ Provresultat. Där finns statistik om ämnesproven i årskurs 3 för vårterminen 2011 på riks-, läns- och kommunnivå.

Resultattabeller finns både baserade på samtliga elever som gick i årskurs 3 läsåret 2010/11 samt på de elever som deltagit i respektive delprov. I Skolverkets databas SIRIS redovisas resultaten på skolnivå baserade på samtliga elever i årskursen.